

Budget 2027

Samt plan för 2028-2029

Antagen av kommunfullmäktige 2026-06-22 § 80

Innehåll

Förord till budget 2027	4
Förutsättningar för 2027 års budget	5
Allmänt	5
Omvärld.....	5
Framtid.....	5
Känslighetsanalys.....	6
Budgetens roll i styrprocessen	6
Budgetförutsättningar	6
Budgetförutsättningar för 2027 års budget samt planåren 2028-2029	7
Fem år i sammandrag.....	7
Befolkningsprognos	8
Soliditet	10
Amortering	10
Styrmodell i Hammarö kommun	11
Målstyrning - Hammarö kommuns väg mot en hållbar utveckling.....	11
Vision.....	11
Uppföljning av mål	12
God ekonomisk hushållning	13
Finansiella mål för åren 2027-2029.....	13
Mål för verksamheten 2027:.....	14
Sveriges friskaste kommun	14
Varaktig, inkluderande och hållbar tillväxt	15
Mot klimatneutral kommun	16
Investeringar.....	17
Investeringsramar 2027 och plan 2028-2029	17
En dag i Hammarö kommun	20
Kommunstyrelsen	21
Verksamhetsbeskrivning.....	21
Framtid.....	21
Serviceämnden.....	22
Verksamhetsbeskrivning.....	22
Framtid.....	22
Miljö- och byggnadsnämnden	23
Verksamhetsbeskrivning.....	23
Framtid.....	23
Bildningsnämnden	25

Verksamhetsbeskrivning.....	25
Framtid.....	25
Socialnämnden.....	27
Verksamhetsbeskrivning.....	27
Framtid.....	27
Hammarö Energi AB.....	29
Verksamhetsbeskrivning.....	29
Framtid.....	29
Budget 2027 och plan för 2028-2029	29
AB Hammaröbostäder	31
Verksamhetsbeskrivning.....	31
Framtid.....	31
Budget 2027 och plan för 2028-2029	31
KB Tärpnan.....	32
Verksamhetsbeskrivning.....	32
Framtid.....	32
Budget 2027 och plan för 2028-2029	32
Budget 2027, plan för 2028 och 2029	33
Ordlista	36

Förord till budget 2027

Inför mandatperioden 2022–2026 har den politiska majoriteten, S, C, MP och V, tagit fram en gemensam politisk plattform som visar färdriktningen framåt för Hammarö kommun. I plattformen tydliggör vi vår politiska viljeinriktning och vad vi vill åstadkomma under mandatperioden. Den visar vägen framåt för det omställningsarbete som krävs för vi ska bli klimatneutrala och vad som behöver prioriteras för att bli Sveriges friskaste kommun.

Vår lokala politik grundas på en gemensam övertygelse om alla människors lika värde och rätt till delaktighet i samhällets utveckling. Hammarö kommun ska därför leverera en jämställd och jämlik medborgarservice som är till för kommuninvånarens unika behov och förutsättningar. Vi vill fortsatt prioritera trygga och lugna skolmiljöer så att våra barn har de bästa förutsättningarna för en god utbildning. Vi vill också att alla ska ha rätt till en meningsfull fritid och att våra äldre invånare ska erbjudas olika möjligheter av boenden och ett rikt socialt liv.

Offentlig sektor har över tid fått erfarenheter av olika utmaningar som påverkar förutsättningarna för en god välfärd och så är det också inför budgetår 2027 och plan 2028–2029. Hammarö kommun liksom övriga kommuner i Sverige märker i allt högre grad av den demografiska utmaningen med att allt färre barn föds och att vi blir fler äldre över 85 år. Vi i majoriteten gör bedömningen att vi följer utvecklingen bra och jobbar med fokus på omställning och anpassning av verksamheter och resurser. Över tid beslutar regeringar om olika reformer som berör och påverkar välfärden. Under våren har det beslutats om två större reformer, undervisningstid för lärare och aktivitetskrav för att få försörjningsstöd. SKR gör bedömningen att dessa är kraftigt underfinansierade, vilket är en utmaning för hela kommunsverige. I vårt förslag till budget och ekonomisk plan har vi utöver statens bidrag avsatt ytterligare medel för att klara dessa reformer.

Många av de verksamhetslokaler som offentlig sektor äger byggdes under 60-70-talet. Idag finns det stora investeringsbehov för dessa byggnader, då den tekniska livslängden är slut. Hammarö kommun har under hela 2020-talet genomfört omfattande investeringar i förskolor och skolor dels för att byggnadernas tekniska livslängd hade passerat och att de var i dåligt skick, dels att antal barn ökade. Hammarö kommun har redan klarat av en stor del av investeringspuckeln vilket har varit och kommer att vara en stor utmaning för kommunens ekonomiska förutsättningar. Vi kommer att klara det och vi har idag väl anpassade förskolor och skolor för dagens och morgondagens pedagogik.

Händelser i omvärlden har haft och kommer att ha påverkan på förutsättningarna för vår välfärd, vilket har gett oss erfarenhet men också utmaningar. I budget 2027 har vi försökt parera detta med en större budgetreserv och ett bättre resultat med några miljoner.

Förutom detta ser vi möjlighet att utveckla socialnämndens verksamhet med drygt 10 miljoner kronor samt avsätta pengar för arbetsskor till vårdnära personal. Vi kommer även att höja föreningsbidraget och satsa på fritidsgårdsverksamheten så att det finns förutsättningar för lördagsöppet i större utsträckning än idag. Därtill har vi tillfört mer resurser till kulturskolan i syfte att öka dess närvaro på Mörmoskolan. Vi ser det också som angeläget att investera i förebyggande åtgärder.

För att möta framtidens behov, både när det gäller kompetens och ekonomiska resurser, behöver kommunen arbeta med olika lösningar. Det handlar bland annat om att i större utsträckning involvera civilsamhället, utveckla den interna och externa samverkan för att skapa synergieffekter samt satsa på välfärdsteknik, kompetensförsörjning och sociala innovationer.

Framtiden är vår och tillsammans gör vi Hammarö kommun bättre!

Solweig Gard (S)

Dan Eriksson (C)

Britt Zetterberg-Bagge (MP)

Mirja Snider (V)

Förutsättningar för 2027 års budget

Allmänt

Vision, Hammarö – den gröna skärgårdskommunen med livskvalitet och framåtanda tar fram bilden av det framtida Hammarö. Den andra utgångspunkten för hur kommunen skall utvecklas över tid är Agenda 2030, det vill säga FN:s globala mål. Visionen och Agenda 2030 ska ingå som ett underlag för nämnderna i budgetarbetet.

Omvärld

Sveriges kommuner och regioner (SKR) belyser i sina ekonomirapporter, två gånger per år, kommunernas ekonomiska situation och förutsättningar på några års sikt.

SKR beskriver i sin ekonomirapport från maj 2026 att svensk ekonomi är på väg in i en återhämtningsfas efter flera år av lågkonjunktur. Lägre inflation, sjunkande räntor och stigande reallöner stärker hushållens ekonomi och väntas bidra till ökad konsumtion och förbättrad tillväxt under 2026 och 2027. Samtidigt präglas omvärlden fortsatt av stor osäkerhet kopplad till geopolitiska konflikter, energimarknader och handelspolitiska spänningar.

För kommuner och regioner förbättras de ekonomiska förutsättningarna på kort sikt genom ett starkare skatteunderlag och förbättrad sysselsättning. Trots detta kvarstår betydande långsiktiga utmaningar. Den demografiska utvecklingen med färre barn och unga samt en ökande andel äldre innebär behov av omfattande omställningar inom välfärden. Kommunerna behöver anpassa skolstruktur och lokalkapacitet samtidigt som behovet av äldreomsorg och andra välfärdsinsatser ökar.

SKR lyfter även fram att kommunsektorn står inför stora investeringsbehov inom bland annat VA-system, klimatanpassning, verksamhetslokaler, infrastruktur och civilt försvar. Samtidigt riskerar sena statliga besked, riktade statsbidrag och reformer utan full finansiering att försvåra långsiktig planering och minska det lokala handlingsutrymmet.

Sammanfattningsvis bedömer SKR att kommunsektorn står inför ett läge där en försiktig ekonomisk återhämtning kombineras med fortsatt stor osäkerhet och betydande strukturella utmaningar. Demografiska förändringar, ökade investeringsbehov, kompetensförsörjning och nya krav på välfärden ställer höga krav på kommunernas förmåga till omställning och prioritering. För att långsiktigt kunna upprätthålla en hållbar och kvalitativ verksamhet krävs god ekonomisk hushållning, långsiktig planering och stabila förutsättningar från staten.

Framtid

Den avtagande befolkningstillväxten påverkar Hammarö kommun på flera sätt och ställer nya krav på planering och prioritering. För att undvika en alltför hög låneskuld krävs noggranna avvägningar kring framtida investeringar – särskilt vad gäller lokaler, infrastruktur och andra större projekt. Effektivisering och digitalisering blir avgörande för att kommunen även framöver ska kunna erbjuda invånarna tjänster av hög kvalitet.

Att upprätthålla en ekonomi i balans, verka för ett hållbart samhälle och främja god folkhälsa är centrala mål för Hammarö kommun – mål som också ligger i linje med de globala målsättningarna i Agenda 2030. Det kräver att vi använder våra resurser effektivt och gör kloka prioriteringar.

Utmaningarna förstärks ytterligare av den stagnerande befolkningstillväxten, till följd av minskad nybyggnation, låg flyttbenägenhet och sjunkande födelsetal. Samtidigt står kommunen inför en växande brist på arbetskraft, där inte bara antalet tillgängliga medarbetare utan även tillgången på rätt kompetens och utbildning är begränsade.

Den höga inflationen och stigande räntor har påverkat kommunens ekonomi negativt. Dock syns nu tecken på en återgång till mer normala nivåer, vilket är ett positivt tecken för kommunens framtida ekonomiska förutsättningar.

Känslighetsanalys

Den ekonomiska utvecklingen styrs av ett stort antal faktorer. Vissa kan påverkas av kommunen, medan andra ligger utanför vår kontroll. Ett sätt att beskriva kommunens beroende av omvärlden är att upprätta en känslighetsanalys. Nedan redovisas de ekonomiska konsekvenserna av olika händelser:

1. Vid en förändring av kommunalskatten med 10 öre per 100 kr skulle Hammarö kommun öka/ minska sina intäkter med +/- 5,3 mnkr.
2. En befolkningsförändring med 100 invånare skulle förändra kommunens intäkter med +/- 7,6 mnkr.
3. En löneförändring för kommunens personal med 1 % (inklusive personalomkostnader), skulle kosta 8,3 mnkr.
4. Skulle låneräntan förändras med 1 procentenhet skulle det innebära en förändring på 17,6 mnkr för kommunens totala lånekostnad.

Budgetens roll i styrprocessen

Budgeten är ett verktyg för planering, styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. I budgeten fastställer man på den politiska nivån verksamhetens inriktning och vilken servicenivå/ kvalitet kommunen ska erbjuda kommuninvånarna. Budgeten består av flera olika delar såsom driftbudget, investeringsbudget och verksamhetens mål.

Budgetförutsättningar

Hammarö kommun har under lång tid haft en stabil befolkningstillväxt, främst driven av inflyttning av barnfamiljer. Detta har ställt krav på utbyggnad av bland annat förskolor och skolor. Under senare år har dock befolkningstillväxten avtagit. Den svaga bostadsmarknaden, i kombination med inflation, ekonomisk osäkerhet och tidigare höga räntor, har bidragit till minskad rörlighet på bostadsmarknaden och en lägre nybyggnationstakt.

Samtidigt ökar andelen äldre i befolkningen, vilket medför ett växande behov av vård och omsorg. Den demografiska utvecklingen, tillsammans med tidigare och kommande investeringar, innebär ökade kostnader för kommunen. Eftersom en stor del av investeringarna är lånefinansierade har kostnaderna för räntor och avskrivningar ökat.

Det är viktigt att kommunen har ett långsiktigt hållbart ekonomiskt resultat, en investeringsnivå som kan finansieras utan ökad skuldsättning samt att den skattefinansierade låneskulden inte ökar. För att minska skuldnivån över tid krävs goda resultat och en prioriterad investeringsnivå. Det ställer samtidigt höga krav på att verksamheterna bedrivs effektivt och med god hushållning av resurser.

Kommunens ekonomi är känslig för förändringar i skatteunderlaget och den allmänna ekonomiska utvecklingen. Vid lågkonjunktur och minskad tillväxt påverkas kommunens intäkter negativt.

Enligt SKR bidrar lägre inflation och en mindre åtstramande penningpolitik till förbättrade ekonomiska förutsättningar under 2026 och 2027. Räntenivåerna bedöms ha stabiliserats på en lägre nivå än under inflationsåren, även om osäkerheten kring energipriser, geopolitik och den globala ekonomiska utvecklingen fortsatt är stor.

SKR bedömer att skatteunderlaget stärks de kommande åren genom ökad sysselsättning och stigande löner, men att den långsiktiga utvecklingen begränsas av demografiska förändringar.

Kommunens nämnder kompenseras för beräknade löneökningar under 2027 och enligt plan även under 2028–2029.

Det minskande antalet barn i förskoleverksamheten bedöms inom några år även påverka elevutvecklingen i grundskolan. Det är i nuläget svårt att bedöma i vilken takt förändringen kommer att påverka verksamheten under planåren 2028–2029, och någon sådan anpassning har därför inte beaktats i budgetens planår.

Den statliga utredningen *Nätt och jämnt*, som behandlar likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn samt förändringar i det kommunalekonomiska utjämningssystemet, har för närvarande inte gått vidare. Budgetunderlaget bygger därför på justerade antaganden där viss hänsyn tagits till utredningens förslag.

Budgetförutsättningar för 2027 års budget samt planåren 2028-2029

Kommunalskatt 22,77 kronor år 2027 och en skattesänkning med 15 öre i planen för år 2028.

Skatteunderlaget beräknas enligt Sveriges kommuner och Regioners prognos.

Fem år i sammandrag

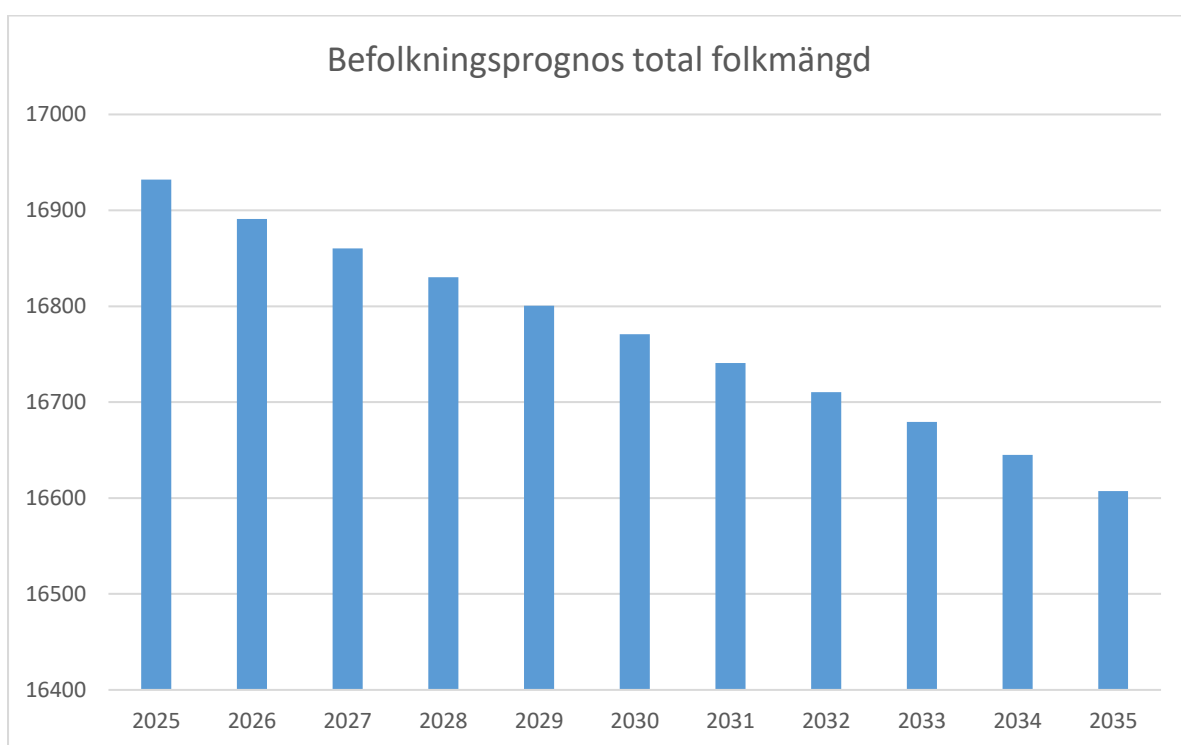
Nyckeltal	2021	2022	2023	2024	2025
Antal invånare	16 765	16 820	16 940	16 975	16 932
Kommunalskatt	23.12%	23,12%	22,92%	22,92%	22,92%
Verksamhetens intäkter	243 720	251 600	256 603	246 150	252 718
Verksamhetens kostnader	-1 179 475	-1 253 077	-1 321 198	-1 384 363	-1 358 763
Årets resultat kommun	35 021	91 369	76 133	54 471	105 954
Soliditet	16%	18%	19%	20%	23%
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser	6%	9%	10%	12%	16%
Nettoinvesteringar	349 933	156 311	272 563	330 598	180 510
Låneskuld	1 512 000	1 662 000	1 662 000	1 712 000	1 762 000
Antal anställda	1 289	1 325	1 312	1 365	1 355

Befolkningsprognos

Befolkningsutvecklingen har en avgörande betydelse för Hammarö kommuns framtid och utveckling. Befolkningsstillväxten och de intäkter den ger garanterar en fortsatt hög samhällsservice. Ett levande centrum, goda kommunikationer och attraktiva miljöer är faktorer som gör att människor vill flytta hit och att medborgare som redan bor här trivs och vill bo kvar. Det skapar en attraktiv kommun.

Hammarö kommuns befolkning har växt kontinuerligt under en rad år. Befolkningstillväxten har dock varit lite lägre under de senaste åren. Under 2025 minskade folkmängden i kommunen med 60 personer, från 16 992 till 16 932 invånare. Enligt SBC:s befolkningsstatistik var flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) -70 personer och födelsenettot 9 personer¹. Under året flyttade 751 personer till Hammarö, vilket var några färre än 2024. Antalet personer som flyttade från kommunen var 821 personer. Under prognosperioden 2026–2035 förväntas folkmängden i Hammarö kommun att minska med 325 invånare, från 16 932 till 16 607 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 13 personer per år och födelsenettot -44 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -31 personer per år.

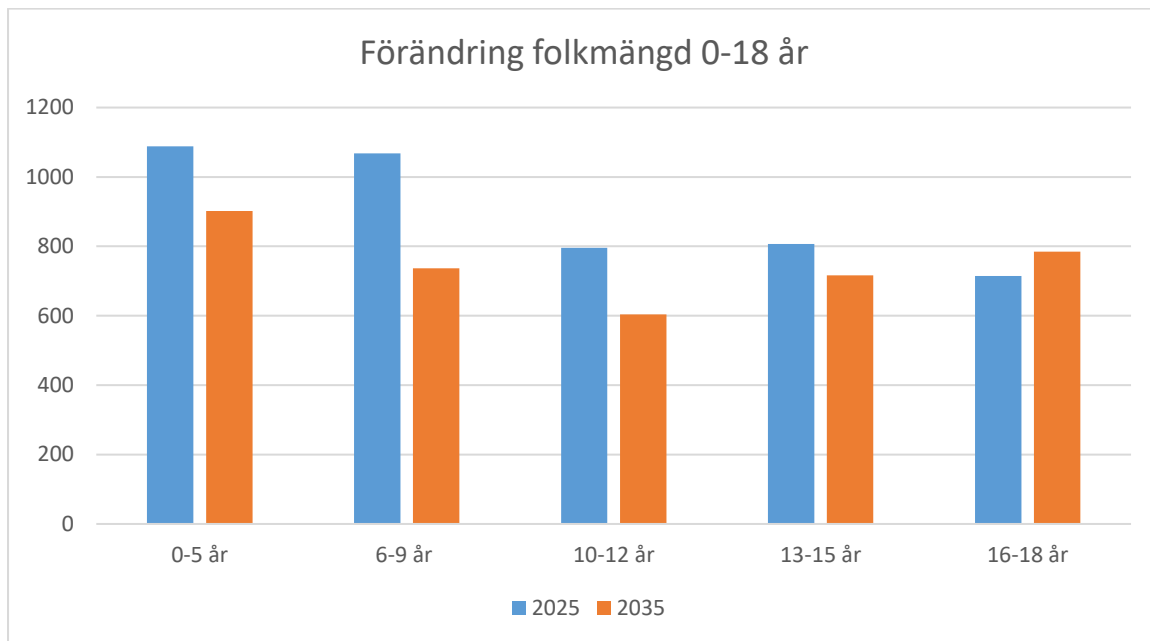
På grund av världsläget och ökad inflation har flera byggprojekt skjutits på framtiden. Vi tror därmed att antalet invånare 2026 blir lägre än vad prognosen visar.

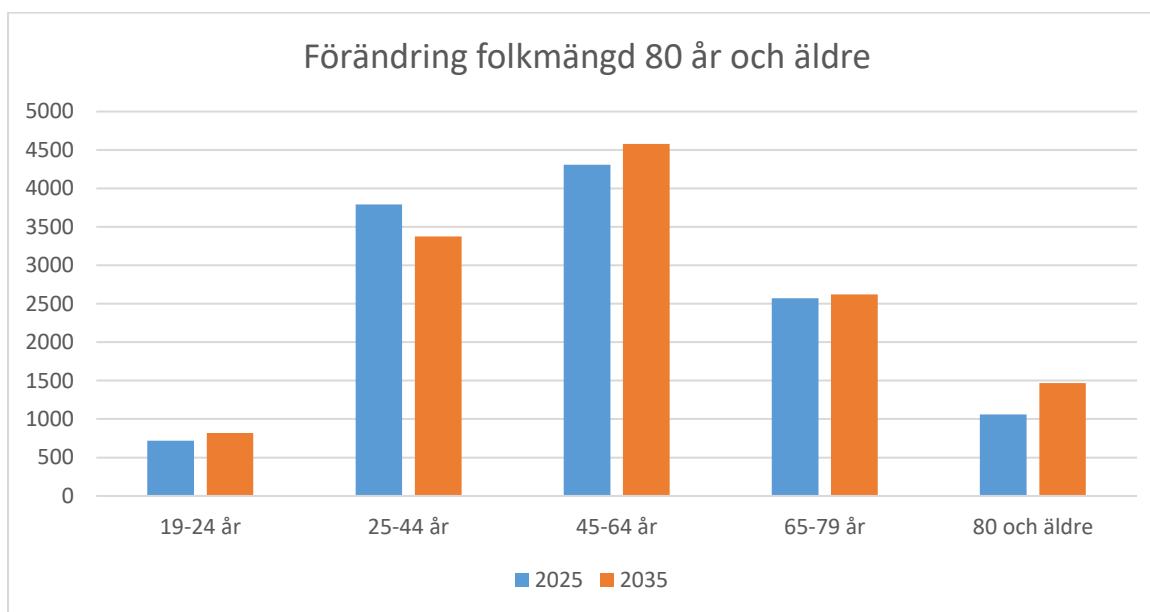
Prognosen för åren 2025-2035 visar på en succesiv minskning av antalet invånare i kommunen. Utvecklingen innebär en genomsnittlig årlig minskning med cirka 30 invånare. Prognosen är dock osäker framöver.

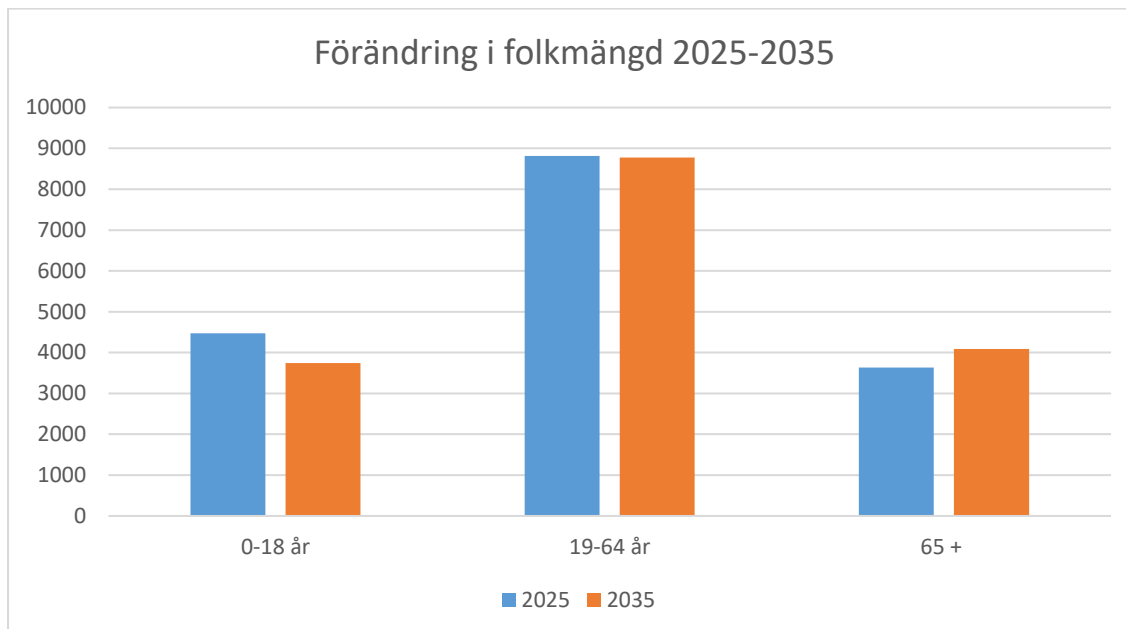
¹ Händelser (födda, döda, flyttningar) som skett före den 1 januari 2026, men som har rapporterats efter 1 februari, påverkar folkmängden

Det kan konstateras att antalet barn i förskoleålder och grundskoleålder kommer att minska. Prognoserna de sista åren har dock visat en felmarginal vilket man bör ha i åtanke.

Gruppen i yrkesför ålder (19-64) är fortfarande störst antalsmässigt.

Årets prognos visar att antalet personer i yrkesför ålder (19–64 år) förväntas minska med 43 personer under perioden. Samtidigt beräknas antalet barn och unga (0–18 år) minska med 731 personer, medan gruppen äldre (65 år och äldre) ökar med 457 personer.

Trots att personer i yrkesför ålder fortfarande utgör den största andelen av befolkningen i Hammarö har kommunen en högre försörjningsbörda än riket i övrigt. På nationell nivå ligger försörjningsbördan idag på 0,77 och förväntas öka något till 0,78. I Hammarö är motsvarande siffra 0,96 idag, men den förväntas minska till 0,94 år 2035.

Soliditet

Soliditet är ett mått på kommunens styrka på lång sikt. Den visar hur stor andel av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital. Soliditeten uppgick till 23%, 2025 (20%, 2024). Om man inkluderar den ansvarsförbindelse kommunen har avseende pensioner uppgår soliditeten istället till 16%, 2025 (12%, 2024). Ambitionen är att kommunen ska täcka ansvarsförbindelsen med sina tillgångar på lång sikt.

Amortering

Det är i nuläget svårt att fastställa en långsiktig amorteringstakt, då framtida investeringsbehov kan påverka det ekonomiska utrymmet och därmed prioriteringen mellan amortering och investeringar.

Styrmodell i Hammarö kommun

För att kunna ge Hammaröborna en service med god kvalitet krävs ett strukturerat arbete som bedrivs utifrån mål- och resultatstyrning.

Målstyrning - Hammarö kommuns väg mot en hållbar utveckling

Vision

Hammarö – den gröna skärgårdskommunen med livskvalitet och framåtanda.

I den **gröna skärgårdskommunen** agerar vi tillsammans hållbart i arbetet mot en klimatneutral kommun. Med fokus på **livskvalitet**, hälsa och välbefinnande lever vi tillsammans i en trygg och frisk miljö. Genom **framåtanda**, lärande och omvärldsspaning möter vi tillsammans framtidens utmaningar.

Hammarö kommuns styrmodell bygger på en lokal vision och mål antagna utifrån Agenda 2030.

Världens länder beslutade 2015 om gemensamma mål för en mer hållbar värld. Agenda 2030 pekar ut en samlad riktning för hållbar utveckling. Med 17 mål och 169 delmål balanserar agendan ekologisk-, ekonomisk- och social hållbarhet. Målen är integrerade, odelbara och visar hur människornas samt planetens välmående hänger samman.

Det är allas ansvar att bidra till hållbar utveckling och värna om vår gemensamma framtid. För att kunna göra detta behöver bilden av vart vi ska och vad vi gör på vägen bli greppbar men också breddas – och vi behöver arbeta tillsammans.

Hammarö kommun arbetar tillsammans med alla värmländska kommuner och regionen utifrån Värmlandsstrategin 2040 och visionen "Ett hållbart Värmland som förändrar världen". Här utkristalliseras den regionala utvecklingsstrategin för att skapa det Värmland som ska vara platsen där det är möjligt att göra skillnad. Här och nu, för kommande generationer och för resten av världen.

År 2040 har vårt engagemang gjort Värmland till en sammanhållen och hållbar region. En region där det råder ett ömsesidigt samspel mellan landsbygder och städer, där hela länets styrkor och förutsättningar tas tillvara och där vi tillsammans driver utvecklingen framåt. Här har varje värmlänning goda förutsättningar till ett tryggt, utvecklande och meningsfyllt liv och tilliten till varandra och till samhället är stor.

Gemensamt förflyttar vi oss mot 2040 genom bland annat Nya perspektiv, en regional samverkansarena inom social hållbarhet för politiker och tjänstepersoner. Dialog och kunskapsöverföring ska bidra till samsyn, tillit och gynna förutsättningar för samarbete inom specifika områden. Inom ramen för nya perspektiv samverkas inom områdena barnalivet, ungdomslivet, vuxenlivet och äldrelevet.

Att ställa om vård, hälsa och omsorg är ett komplext arbete som kräver samarbete mellan region och kommun. I Värmland har en länsgemensam systemledning tagit på sig det övergripande ansvaret att styra, leda och driva det utvecklingsarbetet. Systemledning handlar om att leda och samordna olika delar av ett system för att uppnå gemensamma mål.

Sammanfattning

Hammarö kommuns vision och målstyrning är en del av region Värmlands utvecklingsstrategi som syftar till att skapa ett hållbart Värmland. Kommunens vision är kopplad till tre övergripande målformuleringar som utgår ifrån Agenda 2030 och som genom Nya perspektivs samverkansarena syftar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa.

Uppföljning av mål

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och beslutar om vision, samt de övergripande fullmäktigemål med tillhörande indikatorer som nämnderna ska följa. Kommunfullmäktige beslutar också hur mycket verksamheterna får kosta.

Nämndernas uppgift är att utifrån de mål som kommunfullmäktige beslutat om, se till att verksamheterna bedrivs så effektivt som möjligt. För att nämnderna ska kunna styra sina förvaltningar utifrån de övergripande strategier och mål som kommunfullmäktige beslutat om, krävs att nämnderna fattar beslut om egna nämndmål. Det är viktigt att de mål nämnderna beslutar om avser frågor som nämnden har rådighet över.

Utifrån de mål som nämnderna satt upp är det sedan förvaltningarnas uppgift att planera och genomföra verksamheten. Målen förankras bland alla medarbetare och aktiviteter kopplas till nämndmålen för att nå måluppfyllelse.

I samband med årsredovisning görs en uppföljning av fullmäktigemålen och i samband med delårsrapport och årsredovisning görs en uppföljning av respektive nämnds mål. Uppföljning på fullmäktige nivå görs genom kontroll av att de indikatorer som finns kopplade till kommunfullmäktiges mål ligger inom förutbestämda riktvärdena som fullmäktige beslutat. På nämndnivå kan indikatorer också användas där det passar men uppföljningen görs genom beskrivning/analys av hur de till nämndmålen kopplade processerna ute i verksamheterna fortgår. Kunskapen från dessa analyser tas sedan med i planeringsarbetet inför kommande budgetår, för att på så sätt ständigt förbättra verksamheten.

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen säger att varje kommun i sin budget, efter egna förutsättningar, ska fastställa mål och riktlinjer för verksamheten samt finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsmålen ska bidra till att verksamheten bedrivs på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt och de finansiella målen ska bidra till att ingen generation ska behöva betala för det som tidigare generationer förbrukat. För Hammarö kommun innebär det att verksamheten ska bedrivas effektivt så att den kommunala servicen infrar kommuninvånarnas behov och förväntningar samt dessutom bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt. Flera av de mål kommunfullmäktige fastställt för nämnderna har koppling till god ekonomisk hushållning. De kommunövergripande målen utgör tillsammans med de finansiella målen god ekonomisk hushållning. En god ekonomi skapar möjligheter för kommunen att även i framtiden bedriva bra verksamhet.

De finansiella målen finns för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Verksamheten ska bedrivas inom befintliga ekonomiska ramar även om detta kan medföra att de i budgeten angivna målen och riktlinjerna för verksamheten inte helt kan uppnås. Om det uppstår konflikt mellan ekonomiskt utrymme i budget och verksamhetsmål ska styrelsen/nämnden agera och prioritera så att budgetramen inte överskrids.

Nedan framgår de mål som definieras som god ekonomisk hushållning i Hammarö kommun i 2027 års budget:

Finansiella mål för åren 2027-2029

Finansiellt mål för kommunkoncernen

Soliditeten ska förbättras.

Finansiella mål kommunen

Finansiella målet gällande årets resultat sätts till minst 4,0% av skatteintäkter och generella statsbidrag för budget 2027 och minst 3,5% för planåren 2028-2029.

Nettokostnaden ska inte öka mer procentuellt än skatteintäkter och generella statsbidrag.

För kommunens skattefinansierade investeringar är nyupplåning begränsad. För Gunnarskärgården har dock beslutats att upp till 50 procent av investeringen får finansieras genom nyupplåning under perioden.

Mål för verksamheten 2027:

Kommunfullmäktiges mål utgår från Visionen och Agenda 2030.

Sveriges friskaste kommun

Indikatorer	Källa	Målvärde 2030
Sjukfrånvaro för kommunalt anställda, totalt (%)	Lokal uppföljning*	5 %
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	Folkhälsomyndigheten Redovisas i Kolada	Bland de 10 bästa
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	Folkhälsomyndigheten Redovisas i Kolada	Bland de 10 bästa
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/invånare 7-20 år	Riksidrottsförbundet Redovisas i Kolada	48
Andel elever (%) som har lägst betyget E i samtliga ämnen efter årskurs 6 (17 ämnen)	Skolverket Redovisas i Kolada	100%
Andel elever (%) som har lägst betyget E i samtliga ämnen efter årskurs 9 (17 ämnen)	Skolverket Redovisas i Kolada	100%
Avvikelse från modellberäknat värde: Andel elever i årskurs 9 som har lägst betyget E i samtliga ämnen (%) Kommunala skolor.	SKR och SCB Redovisas i Kolada	0
Elever i årskurs 9, meritvärde, hemkommun, genomsnitt (17 ämnen)	SCB och Skolverket Redovisas i Kolada	240
Elever i årskurs 9 som är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram, kommunala skolor, andel (%)	Skolverket	100%
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	SCB Redovisas i Kolada	100%
Antal unga i kommunens aktivitetsansvar (KAA), 16-20 år	IST Redovisas i lokal uppföljning	25
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg, helhetssyn, andel (%)	Socialstyrelsen Redovisas i Kolada	98%
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg, helhetssyn, andel (%)	Socialstyrelsen Redovisas i Kolada	98%

* HR ansvarar för och sammanställer statistik för sjukfrånvaro bland kommunens anställda.

Varaktig, inkluderande och hållbar tillväxt

Indikatorer	Källa	Målvärde 2030
Företagsklimat Insikt - Totalt, index	SKR Redovisas i Kolada	Bland de 150 bästa
Företagsklimat enl. Svenskt Näringsliv, ranking	Svenskt Näringsliv Redovisas i Kolada	140
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%). (Avser kommunalt anställda)	SKR Redovisas i Kolada	Bland de 25 bästa
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd*, andel (%)	Socialstyrelsen Redovisas i Kolada	0,3
Sysselsättningsgrad 20-64 år, andel (%)	SCB Redovisas i Kolada	90%
Befolkningsförändring i antal invånare under senaste femårsperioden, (%)	SCB Redovisas i Kolada	2%
Demografisk försörjningskvot	SCB Redovisas i Kolada	0,95
Livskraftiga företag – antal och andel nystartade företag som är livskraftiga efter 3 år	Lokal uppföljning**	

*Långvarigt ekonomiskt bistånd avser 10-12 månader under året.

** Kommunstyrelsens förvaltning ansvarar för sammanställning av nystartade företag inom kommunen med jämförelser över treårsperioder.

Mot klimatneutral kommun

Indikatorer	Källa	Målvärde 2030
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	Miljöfordon Sverige Redovisas i Kolada	Bland de 150 bästa
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	Energimyndigheten och SCB Redovisas i Kolada	Bland de 150 bästa
Producerade kWh solenergi alternativt andra förnybara energikällor av total förbrukning i %, kommunens verksamheter	Lokal uppföljning*	10
Måltidssvinn gram/ätande, i kommunal verksamhet	Lokal uppföljning**	Halvera till 2030
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	Ekomatcentrum Redovisas i Kolada	30%
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	Avfall Sverige Redovisas i Kolada	370
Grönstruktur för invånare***	Lokal uppföljning****	

Serviceförvaltningen ansvarar, andel egenproducerad energi kWh beräknas utifrån andel av kommunens totala energiförbrukning, per kalenderår.

** Serviceförvaltningen ansvarar, måltidssvinn beräknas utifrån mängden serverings- och tallrikssvinn under lunchservering inom förskola, grundskola och särskilt boende dividerat med antal ätande.

*** Principen 3-30-300 har tagits fram för att resonera kring hur mycket grönska en stad behöver. 3 träd - att alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats. 30 procent - att varje stads kvarter ska ha minst 30 procents kröntäkningsgrad. Måttet kröntäkningsgrad talar om hur stor del av en yta som skuggas av trädkronor. 300 meter - att alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

**** Kommunstyrelsens förvaltning ansvarar, *Information om uppföljning tillkommer.*

MÅLUPPFYLLELSE

Så här mäter vi vår måloppfyllelse:

Måloppfyllelse – om minst 75% av indikatorerna är uppfyllda

Delvis måloppfyllelse – om minst 50% av indikatorerna är uppfyllda

Ej måloppfyllelse – om mindre än 50% av indikatorerna är uppfyllda

Investeringar

Kommunens investeringsnivå är fortsatt hög. Under de senaste åren har nya förskolor samt skollokaler byggts. De planerade investeringar inom förskolor och skolor är färdigställda. Utifrån befolkningsstrukturens förändring med en ökning av andel äldre ökar investeringsbehoven inom socialnämndens verksamhet.

Inom servicenämndens verksamheter är löpande reinvesteringar samt underhålls investeringar stort. Det är viktigt att vi inte bygger på oss en underhållsskuld på våra tillgångar.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Investeringarna inom VA-verksamheten kan lånefinansieras. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten. Även inom VA-verksamheten är det viktigt att vi underhåller och reinvesterar våra anläggningar och ledningar. Investeringsbehovet är stort inom VA-området de kommande åren.

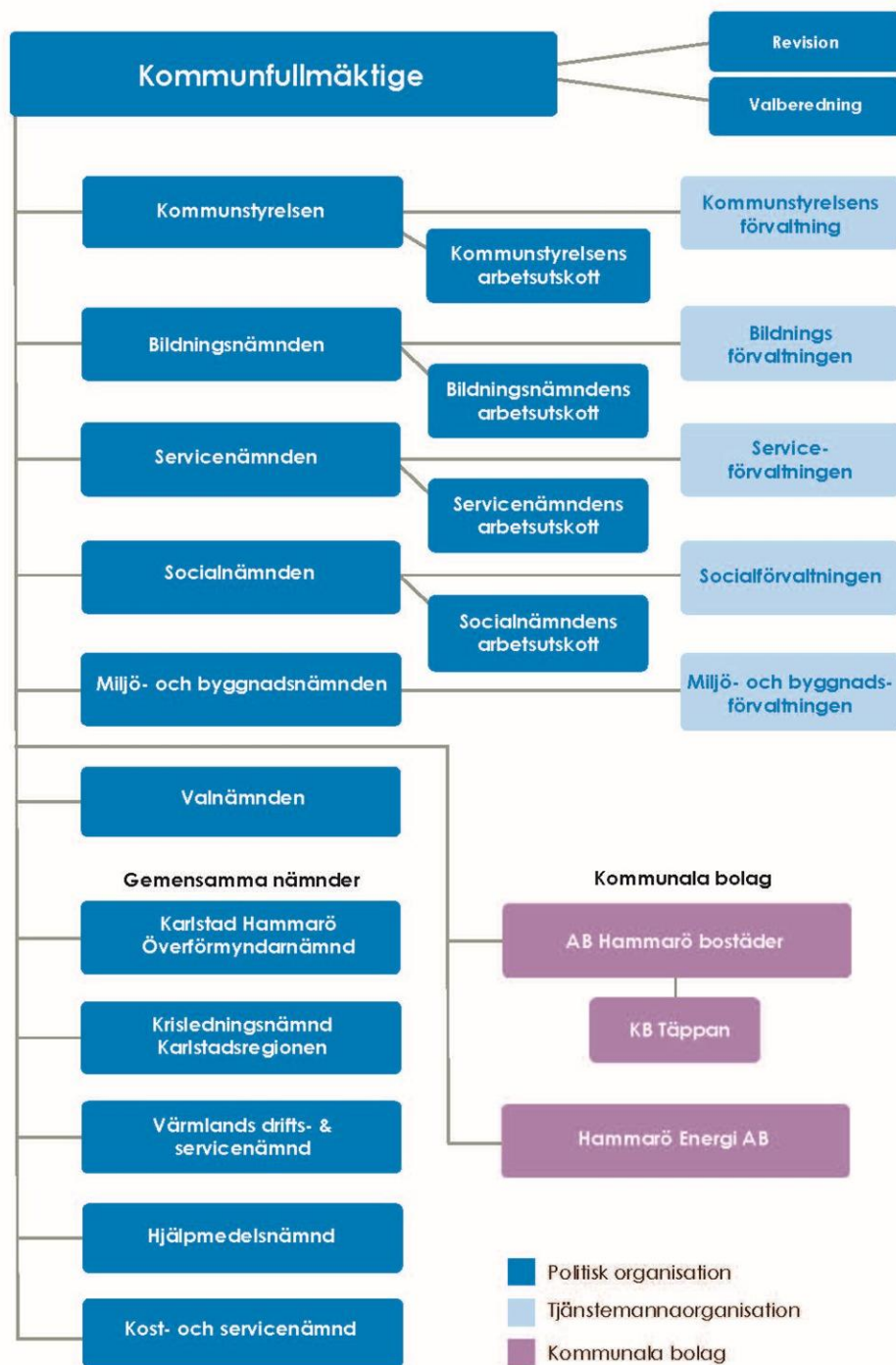
Inför och under budgetåret 2027 samt planåren 2028-2029 kommer planerade investeringars prognos justeras i takt med att utredningar blir klara och ärenden skrivs fram för politiska beslut. Det gäller inom skattefinansierad verksamhet och inom VA-verksamheten.

Investeringsramar 2027 och plan 2028-2029

Skattefinansierade investeringar	2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
Kommunstyrelsen	4 000		
Kommunstyrelsen, mark	5 000		
Kommunstyrelsen, stadsnät (avgiftsfinansierad)	1 000		
Socialnämnden	1 000		
Bildningsnämnden	1 000		
Servicenämnden, kost och lokalvård	1 000		
Servicenämnden, gatljusbelysning	4 000		
Servicenämnden, asfalt	8 000		
Servicenämnden, övrigt gata, park och fritid	7 270		
Servicenämnden, reinvestering fastighet	11 540		
Servicenämnden, energiinvestering fastighet	2 000		
Servicenämnden, solceller	2 000		
Servicenämnden, verksamhetsanpassningar	5 500		
Servicenämnden, garantiinvesteringar	800		
Summa	54 110	50 000	50 000
Enskilda investeringar			
Kommunstyrelsen, krisberedskap	7 500	5 000	5 650

	2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
Kommunstyrelsen, gestaltning centrum	1 000	3 500	6 500
Servicenämnden, Lunnevi	3 000	8 600	0
Servicenämnden, SÄBO	5 000	1 000	0
Servicenämnden, hus 28 Sätterstrand	2 500	0	0
Summa enskilda investeringar	19 000	18 100	12 150
Prognos planerade investeringar - separata beslut			
LSS-bostäder Sätterstrand	13 000	13 000	0
Väg Tye	0	40 000	0
Summa prognos planerade investeringar	13 000	53 000	0
Beviljade investeringar - Kommunstyrelsen			
Gunnarskärgården (start år 2025; total budget 135 848 tkr)	57 000	27 848	0
Summa skattefinansierade investeringar inkl. prognos	143 110	148 948	62 150
Avgiftsfinansierad verksamhet			
VA	25 600	25 600	24 100
Prognos planerade VA-investeringar - separata beslut			
Vattenreservoar	70 000	0	0
Vidön 2060	0	4 500	5 500
Svenshult vattenverk	3 000	3 000	0
Omvandlingsområde Rud laxdalen	0	5 000	23 000
Summa prognos planerade VA-investeringar	73 000	12 500	28 500
Summa avgiftsfinansierad verksamhet inkl. prognos	98 600	38 100	52 600
Kommunens totala investeringar inkl. prognos	241 710	187 048	114 750

Hammarö kommuns organisationskarta

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation och i två helägda bolag, Hammarö Energi AB och AB Hammaröbostäder. Därtill finns Kommuninvest Ekonomisk förening genom vilken Hammarö kommun just nu finansierar hela kommunens investeringsbehov.

Skälen till att Hammarö kommun valt att driva viss verksamhet i bolagsform är dels organisatoriska, dels ekonomiska. Den verksamhet som bedrivs i bolagsform är sådan verksamhet som är konkurren utsatt och/eller drivs på affärsmässiga grunder.

Inför 2027 kommer VA-verksamheten ingå i ett bolag tillsammans med Kil, Forshaga och Karlstad.

Bolagen leds av politiskt tillsatta styrelser och professionella tjänstepersoner.

En dag i Hammarö kommun

En vanlig dag i Hammarö kommun går omkring 1 300 årsarbetare till sitt jobb i någon av kommunens fem förvaltningar. I bildningsförvaltningen tar förskolelärare och barnskötare emot barn på våra förskoleavdelningar. I våra sju grundskolor undervisas elever och våra lärare och fritidspedagoger gör allt för att vi i framtiden ska vara Värmlands bästa skolkommun. I vårt bibliotek kan man numera inte bara låna böcker utan även tavlor och annan konst.

Socialförvaltningens hemtjänstgrupper färdas till öns alla hörn för att ta hand om de invånare som har hemtjänst och på vårt särskilda boende vårdas omkring 120 äldre. I våra gruppboendestäder tas funktionshindrade omhand. Därutöver finns personliga assistenter och ledsagare. Ca 70 personer deltar i daglig verksamhet i kommunen.

Kommunens kontaktcenter tar på en dag emot upp till 400 olika frågor via mail, chatt, telefon och besök som rör allt från bygglösa, förskola, gatufrågor till hjälp i hemmet.

Serviceförvaltningens fastighetsskötare och lokalvårdare hanterar drygt 126 000 kvadratmeter skol- och verksamhetslokaler. Gatuenheten sköter om våra 14,5 mil bilvägar och 5 mil gång- och cykelvägar. I kommunens kök lagas varje dag omkring 4 000 luncher och parkenheten sköter kommunens 21 lekplatser och 400 000 kvadratmeter gräsmattor. Fritidsenhetens personal bemöter över 1 miljon aktiva besökare per år vid kommunens idrotts- och fritidsanläggningar.

Grunden till miljö- och byggnadsförvaltningens arbete är ett tillsynsansvar enligt ett flertal lagstiftningar men förvaltningen har även en viktig roll som rådgivare till företag, organisationer och enskilda Hammaröbor.

Kommunstyrelsen

Ordförande	Solweig Gard
Antal ledamöter	11
Förvaltningschef	Caroline Depui

Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar över kommunens samtliga verksamheter. En viktig del i kommunstyrelsens ansvar är också utveckling och ekonomisk ställning. Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i nämnder, kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsens verksamheter är många och innefattar:

Kommundirektörens ledningsstöd, näringsliv och besöksnäring, samordnare ekonomi, juristenheten med kommunjurist, dataskyddsombud, informationssäkerhetsansvarig, nämndservice och arkiv, IT och stadsnät, ekonomi, HR/lön, kommunikation, mark och planeringsfrågor samt miljöstrategiska frågor. Även kommunens kontaktcenter är organiserade i kommunstyrelsens förvaltning. Inköp och upphandling ligger från och med 2026 i den gemensamma inköpscentralen som Hammarö kommun har i samverkan med Kil, Forshaga och Grums.

Framtid

Det är en alltmer komplicerad och flerdimensionell värld vi lever i och det ställer förstås krav på förvaltningen och politiken i kommunstyrelsen. En av utmaningarna är att befolkningsstillväxten i kommunen har stannat av. Barnafödandet går ner och det ser ut att vara en långsiktig trend. Det innebär att kommunstyrelsen kontinuerligt behöver följa befolkningsförändringarna både vad gäller barn och äldre.

Arbetet med att kvalitetssäkra ärendeprocessen pågår ständigt vilket bland annat innebär att beslutsunderlag ska vara tillfyllest och innehålla den information som krävs för att politiken i kommunstyrelsen ska känna sig trygga med de beslut som fattas.

Med anledning av de stora investeringsbehov kommunen har haft så har låneskulden ökat drastiskt under de senaste åren. Att försöka hålla sig till "lagom" stora investeringsbelopp kommande år kommer vara en nödvändighet men också ett recept för att komma ner i belåningsgrad. Kommunen är fortsatt känslig för ränteförändringar och att börja amortera på låneskulden är därför prioriterat inom de närmaste åren. Att nämnderna har en stabil ekonomi kommer att vara en framgångsfaktor och det är kommunstyrelsens uppgift att ha koll på att nämnderna vidtar åtgärder om de befaras överskrida sina ramar.

Att driva utvecklingen i våra verksamheter för att arbeta på annat sätt nu och framöver är viktigt. Det kommer inte att finnas resurser varken i form av pengar eller personal att tillgå i framtiden på samma sätt som nu. Det innebär att samtliga nämnder måste arbeta med förändring och omställning i vardagen. Digitalisering och AI kommer att vara områden vi som kommun måste vara duktiga på att nyttja på ett smart och säkert sätt.

Att vara attraktiv som arbetsgivare är nästa utmaning inte bara för Hammarö kommun utan för hela den offentliga sektorn. Våra medarbetare ska känna att de gör ett bra arbete men de ska också orka ett helt yrkesliv. Vi som arbetsgivare måste därför både nu och framåt ge förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.

Sjukfrånvaron är en annan utmaning som vi i Hammarö kommuner har tillsammans med många andra kommuner. Även den här frågan behöver kommunstyrelsen följa löpande under året.

Servicenämnden

Ordförande	Therese Wall
Antal ledamöter	9
Förvaltningschef	Susanne Jarl

Verksamhetsbeskrivning

Servicenämnden har ansvar för drift, underhåll och utveckling av kommunens byggnader, gator, vägar, parker, rekreatiomsområden och fritidsanläggningar, samt är samordnande i större investerings/reinvesteringsprojekt. Nämnden ansvarar vidare för att ge stöd till kommunens föreningsliv och besluta om bidrag, för trafiksäkerhetsfrågor, lokalvård inom kommunens förvaltning, samt att laga och servera mat till barn, elever och brukare i förskolor, skolor och omsorg. Nämnden ansvarar även för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen.

Förvaltningen är organiserad i 4 enheter, Kost och lokalvård, Fastighet, Gata-park-fritid, samt Vatten och avlopp med totalt ca 180 tillsvidareanställd personal.

Framtid

Hammarö kommun har under en tio-årsperiod genomfört stora investeringar och skicket på kommunala byggnader och anläggningar är till stor del mycket gott. Det finns dock fortfarande behov att genomföra reinvesteringar i ännu icke åtgärdade byggnader, vägar, park-, lek-, fritids- och friluftsanläggningar och det är även mycket viktigt att utföra nödvändiga underhållsåtgärder för att upprätthålla ett gott skick och känsla av "tryggt och nybyggt".

I och med pågående förändringar i befolkningsstrukturen med fler äldre och färre barn är strategiska beslut om lokalförsörjning viktiga så att vi har rätt lokaler för verksamheternas behov och ett effektivt lokalutnyttjande. Förvaltningar arbetar tillsammans för att kunna presentera väl genomarbetade beslutsunderlag som kan underlätta politiska svåra beslut om omställning, nybyggnation, försäljning eller rivning.

I och med senare års ökade inflationstakt har kostnaden för varor och tjänster vi är beroende av ökat. För att kompensera för fördyringar och klara uppdraget behöver alla verksamheter ständigt se över hur vi kan utföra vårt arbete mer effektivt, till exempel genom ändrade arbetssätt, ny teknik, digitalisering och robotisering. Det är även viktigt att nämndens driftram kompenseras för kostnadsökningar på grund av taxeökningar och prishöjningar så att inte kvalitet i uppdraget försämras på grund av minskad köpkraft.

Fyra kommuner i Karlstadsregionen har beslutat att gå in i ett gemensamt bolag för vatten och avlopp från och med 2027. Syftet med en gemensam VA-organisation är att skapa en robust organisation med goda förutsättningar att säkerställa en långsiktig hållbar VA-försörjning genom att arbeta effektivt med till exempel strategisk planering, genomförande av investeringar och reinvesteringar. Bolaget kommer att fortsätta driva reinvesteringar och utvecklingsprojekt tex ombyggnation av Vidöns reningsverk och en ny vattenreservoar.

Miljö- och byggnadsnämnden

Ordförande	Jens Meyer
Antal ledamöter	5
Förvaltningschef	Ann-Kristine Djuvfeldt

Verksamhetsbeskrivning

Grunden för miljö- och byggförvaltningens arbete är miljö- och byggnadsnämndens tillsynsansvar enligt ett flertal lagstiftningar, bland annat plan- och bygglagen, lagen om energimätningar i byggnader, lagen om bostadsanpassningsbidrag, miljöbalken, livsmedelslagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, alkohollagen, lagen om sprängämnesprekursorer, strålskyddslagen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt lagen om åtgärder mot förorening från fartyg. Nämnden har även ett kontrollansvar enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

Det övergripande målet är att verka för en god livskvalitet för hammaröborna.

Av reglementet fastställt av kommunfullmäktige framgår att miljö- och byggnadsnämnden ska vara en renodlad myndighetsnämnd. På förvaltningen bereds ärenden till miljö- och byggnadsnämnden och ärenden handläggs på nämndens uppdrag. Nämnden har delegerat beslutanderätten i många ärenden för att effektivisera arbetet. Inriktningen i delegeringsordningen är att så långt som möjligt delegera beslutanderätten för att få en väl fungerande och effektiv verksamhet. Beslut ska kunna tas utan onödiga dröjsmål och de anställdas sakkunskaper ska kunna tas tillvara på ett ändamålsenligt sätt. Myndigheten ska kunna ge god service och snabbt kunna vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga eller förhindra skador på människor, djur eller natur.

Framtid

Miljö- och byggnadsnämnden har kommit långt i digitaliseringen av myndighetsprocesser. En digital process innebär vinster för medborgare, företagare och övriga parter genom fler och smidigare vägar till kommunikation med förvaltningen. Tillgängligheten ökar därmed. Tid som förvaltningen tidigare lagt på administration av handlingar kan i stället läggas på tillsyns- och utvecklingsarbete. Digitala processer innebär även en betydligt minskad pappersåtgång vilket bidrar till ett hållbart arbetssätt. I digitaliseringsarbetet är både ett förändrat arbetssätt och nytt tekniskt stöd nödvändigt. Det tekniska stödet består bland annat av moduler som kopplas till ärendesystemen, integrerade e-tjänster samt ett digitalt arkiv. Hittills har ärendesystemet Nova anslutits till det digitala arkivet (byggärenden, förvaltningsövergripande ärenden samt bostadsanpassningsärenden).

Förvaltningen har integrerade e-tjänster som digitaliserar bygglovsärenden. Det innebär att de som söker bygglov via e-tjänsten direkt får sitt ärende registrerat i vårt ärendesystem. I e-tjänsten kan sökanden lämna kompletteringar, begära start- och slutbesked samt ta del av beslut. Dessutom finns en e-tjänst där sökanden kan följa sitt ärende och se vad som händer. Förvaltningen kan i e-tjänsterna hämta in grannhörande digitalt och på så sätt kortas våra handläggningstider då vi inte behöver skicka ut brev.

Förvaltningen har automatiserad handläggare, atom, till ärendesystemen Nova och Ecos som underlättar för kommunen och berörda parter. Atom står för automatiska processer och meddelandehantering och säkerställer att påminnelser och meddelanden skickas vid rätt tillfälle i processen och bidrar till en kvalitetssäkrad handläggning. Regler skapas i atom och aktiveras när en händelse registreras i ärendesystemet och ett automatiskt meddelande skickas ut via e-post eller digital post. På det sättet administrerar och driver atom handläggningen framåt och expedierar den kommunikation som ska nå både interna och externa parter. De atomhändelser vi har till Ecos är bekräftelse på anmälan/ansökan samt tilldelad handläggare.

De atom-händelser vi har idag till Nova är:

- Mottagningsbevis
- Tilldelad handläggare
- Begäran om komplettering
- Till handläggare: Har komplettering inkommit?
- Ärende komplett - bygganmälan, 4 veckor
- Ärende komplett bygglov, 10 veckor
- Meddelande om beslut
- Meddelande om startbesked
- Meddelande om slutbesked

Förvaltningen planerar att lägga upp fler regler i atom vilket innebär att fler processer kan gå med automatik. Framöver avser vi även att lägga upp regler för automatiserade beslut. I och med lagändring i kommunallagen år 2022 öppnades det upp för att kommunen kan fatta automatiserade beslut (6 kapitlet 37 § kommunallagen).

Inom ramen för projektet att ta fram en medborgarportal för kommunens webb pågår ett arbete med att ta fram integrerade e-tjänster för miljösidans ärendesystem Ecos. Följande integrerade e-tjänster har hittills lanserats i medborgarportalen:

- Anmälan om installation av cistern
- Anmälan/information om skrotning av cistern
- Anmälan om kompostering
- Ansökan om eget omhändertagande av latrin och urin
- Ansökan om tillstånd för värmepumpinstallation

Arbete pågår att via medborgarportalen ta fram integrerade e-tjänster riktade mot företagare. I första hand är följande tjänster aktuella:

- Anmälan om serveringsansvarig (alkohollagen)
- Anmälan om försäljning av folköl
- Anmälan om yrkesmässig hygienisk verksamhet mm.

Kommunen har tecknat avtal med Digitaliseringsmyndigheten (DIGG). I dagsläget skickar miljö- och byggförvaltningen viss information till digital brevlåda till exempel Kivra via ärendehanteringssystemen. Det kan röra sig om underrättelser om beslut och grannhöranden. Digital post gör att vi även kan kommunicera digitalt med parter som vi inte har någon e-post till. Digital post kan skickas till privatpersoner och företag som har digital brevlåda.

Bildningsnämnden

Ordförande	Jesper Malgerud
Antal ledamöter	9
Förvaltningschef	Pernilla Engqvist Widegren

Verksamhetsbeskrivning

Bildningsnämndens verksamhet omfattar förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem samt kultur- och ungdomsverksamhet med fritidsgård, kulturenhet, folkbibliotek, allmänkultur och kulturskola.

Vad gäller gymnasieutbildning samarbetar vi med Karlstads kommun och deras gymnasieskolor. Hammarö kommun bedriver ingen egen vuxenutbildning utan samarbetar med övriga värmäländska kommuner. Vuxenutbildningen består av grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, anpassad utbildning för vuxna samt SFI (svenska för invandrare).

Förskoleplats erbjuds alla barn som fyllt ett år och vars vårdnadshavare arbetar, studerar, är arbetssökande eller är hemma i samband med barns födelse. Alla barn erbjuds plats i allmän förskola från och med augusti det år de fyller tre år.

Från och med hösten 2025 finns förskola för barn i åldern 1–5 år vid tio enheter. Vid fem enheter finns även förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 och fritidshem. Två enheter har elever i grundskolan årskurs 7–9. Vid två av dessa enheter finns också anpassad grundskola, dels för årskurs 1–6 och dels för årskurs 7–9. Några elever inom anpassad grundskola är integrerade i övriga skolor.

Fritidsgårdsverksamhet finns i Skoghalls tätort samt vid Hammarlundens skolområde. Folkbibliotek finns i Skoghalls tätort och kulturskolan har sina lokaler på den östra sidan av ön.

Verksamheten leds av förvaltningschef/skolchef, rektorer, barn- och elevhälsochef, utvecklingschef, administrativ stabschef samt chef för kultur- och ungdomsenheten.

Framtid

Framåt ser vi flera områden som kommer att utmana vår organisation:

- Förändrad demografi
- Skillnader i resultat
- Statens styrning
- En osäker omvärld

Demografiutvecklingen fortsätter att gå mot att allt färre barn föds. Detta medför att tre förskolor stängdes under 2026. I januari stängdes Lunna och Nolgårds förskolor och i augusti stängdes Hallersruds förskola. Inför 2027 ser vi att förskolans organisation sannolikt behöver anpassas ytterligare utifrån minskande barnkullar.

Vi ser samtidigt att antalet elever inom anpassad grundskola fortsätter att öka.

Den största utmaningen framåt är den demografiska utvecklingen inom förskolan. Denna trend syns i hela landet och även internationellt. Det innebär att vi behöver fortsätta utveckla en flexibel och anpassningsbar organisation.

Det är också viktigt att beakta att forskning visar på tydliga samhällsekonomiska vinster av investeringar i förskolan, särskilt när resurser riktas till de grupper som har störst behov. Flera studier visar att förskolan har en kompensatorisk effekt för barn med mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund, förutsatt att verksamheten håller hög kvalitet.

Vi ser en positiv utveckling vad gäller sjukfrånvaron. Från januari till april uppgår sjukfrånvaron till totalt 6,4 procent jämfört med 11,5 procent samma period föregående år. Samtidigt skiljer sig sjukfrånvaron fortsatt mellan olika enheter.

Den yrkesgrupp som fortsatt är svårast att rekrytera är lärare i fritidshem.

Den nya samlade enheten för kultur- och ungdomsverksamheterna bedöms skapa bättre förutsättningar för att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv kring ungas fritid, delaktighet och utveckling. Kultur- och ungdomsverksamheterna har ofta samma målgrupp och liknande uppdrag – att skapa meningsfulla sammanhang samt stärka kreativitet, gemenskap och framtidstro. När verksamheterna arbetar tillsammans skapas bättre möjligheter till röda trådar och fler mötesplatser för unga.

Alla barn ska ges likvärdiga möjligheter oavsett skola eller område. Barn och elever ska ges samma möjligheter i utbildningen, oberoende av socioekonomisk bakgrund och stödbehov. Som huvudman har kommunen ansvar för att säkerställa det kompensatoriska uppdraget. Det har sedan tidigare konstaterats att skolhuvudmän behöver agera aktivt för att stärka skolor som på olika sätt har utmaningar.

Kommunens utvecklingsarbete har därför ett starkt fokus på att öka likvärdigheten inom verksamheterna för att ge barn och elever likvärdiga förutsättningar att nå utbildningens mål. För att leva upp till skollagens krav har nämnden beslutat att under kommande år särskilt fokusera på några förskolor och skolor inom ramen för satsningen Uppdrag Västra.

Att få godkända betyg är en förutsättning för att komma in på ett nationellt gymnasieprogram, vilket i sin tur är en viktig skyddsfaktor för framtida egenförsörjning, hälsa och delaktighet i samhället. En lyckad skolgång är en av de viktigaste friskfaktorerna vi känner till.

Framåt ser vi även att demografiförändringarna kommer att påverka grundskolan. Detta innebär att en översyn av grundskolans organisation behöver genomföras inom de kommande åren. Det kommer att ställa stora krav på våra rektorer och medarbetare att leda och arbeta i en organisation i förändring.

Gymnasieutbildning och vuxenutbildning/SFI

Sedan förvaltningen och nämnden övertog ansvaret för gymnasie- och vuxenutbildning har arbete pågått med att säkerställa och vidareutveckla dessa verksamheter. Det är därför viktigt att fortsatt följa utvecklingen inom dessa områden, bland annat avseende:

- Ytterligare prisuppräknings inom både gymnasieutbildning och vuxenutbildning/SFI.
- Elever som behöver ett fjärde studieår på grund av avsaknad av gymnasieexamen eller som återgår till studier efter studieavbrott.

Ledarskapet kommer fortsatt att vara avgörande för verksamheternas utveckling och kvalitet. I en tid av snabba förändringar behövs ledare som skapar trygghet, riktning och tillit. Ett nära och modigt ledarskap gör skillnad – för medarbetarnas arbetsmiljö, för verksamheternas utveckling och framför allt för de barn och unga vi finns till för.

Framöver blir det viktigt att fortsätta utveckla arbetet med att leda tillsammans, ta tillvara medarbetarnas kompetens och skapa en kultur där samarbete och delaktighet står i centrum. Genom ett tydligt och hållbart ledarskap bygger vi verksamheter som klarar både dagens och morgondagens utmaningar.

Socialnämnden

Ordförande	Marianne Ohlsson
Antal ledamöter	9
Förvaltningschef	Ulrika Vitalis

Verksamhetsbeskrivning

Socialnämnden ansvarar för äldre- och funktionshinderomsorg, kommunal hälso- och sjukvård samt individ- och familjeomsorg. Verksamheten omfattar cirka 500 medarbetare och syftar till att ge stöd, vård och omsorg till invånare i behov av insatser genom hela livet.

Inför 2027 präglas verksamheten av en tydlig ökning av behov kopplad till den demografiska utvecklingen, där antalet äldre ökar samtidigt som målgruppernas behov blir allt mer komplexa och resurskrävande. Samtidigt ställs högre krav på kvalitet, samordning och medicinsk kompetens i både ordinärt och särskilt boende.

Den ekonomiska utvecklingen visar på strukturella utmaningar, särskilt inom vård och omsorg där ökade volymer och vårdtyngd driver kostnader. Detta innebär ett växande tryck på nämndens resurser och en ökad sårbarhet i ekonomin.

För att möta detta behöver verksamheten i högre grad utgå från en tydlig helhetssyn där mål, kvalitet och resurser hänger samman. En stärkt koppling mellan verksamhetsstyrning och ekonomistyrning är avgörande för att säkerställa långsiktig hållbarhet.

Framtid

Socialnämnden befinner sig i ett omfattande omställningsarbete som fortsätter under 2027. Den nya socialtjänstlagen och omställningen till god och nära vård innebär ett ökat fokus på förebyggande insatser, delaktighet och mer individanpassade arbetssätt. Samtidigt genomförs flera reformer parallellt, vilket sammantaget ökar kraven på verksamheten.

Utvecklingen framåt präglas av flera samverkande faktorer. Den demografiska utvecklingen innebär en varaktig ökning av antalet äldre och därmed ett successivt ökat behov av vård- och omsorgsinsatser. Samtidigt blir målgruppernas behov mer komplexa, med fler individer som har sammansatta och medicinskt krävande behov, vilket ställer högre krav på kompetens, samordning och arbetssätt i hela verksamheten.

Parallellt innebär genomförandet av nya reformer att verksamheten behöver ställa om mot mer förebyggande, tillgängliga och kunskapsbaserade arbetssätt. Denna omställning kräver både utveckling av befintliga insatser och en förflyttning av resurser mot tidigare skeden i individens behov.

En annan avgörande faktor är kompetensförsörjningen, där behovet av en mer hållbar och stabil bemanning är centralt. För att möta framtidens behov behöver verksamheten minska beroendet av tillfälliga lösningar, stärka arbetsmiljön och skapa förutsättningar för ett mer långsiktigt och strategiskt bemanningsarbete.

Samtidigt finns en tydlig risk för obalans mellan uppdrag och resurser, vilket ställer krav på tydliga prioriteringar och långsiktiga beslut kring ambitionsnivå, arbetssätt och resursfördelning.

För att hantera detta arbetar socialnämnden utifrån ett systemperspektiv där samverkan, helhetssyn och systemledarskap är centrala utgångspunkter. Målet är att utveckla en verksamhet som är både kvalitativt och ekonomiskt hållbar, där resurser används effektivt och där utveckling och innovation är en integrerad del av det löpande arbetet.

Sammanfattningsvis står socialnämnden inför ett läge där uppdraget ökar samtidigt som resurserna är begränsade. För att säkerställa en hållbar utveckling krävs fortsatt omställning, tydliga prioriteringar och en stärkt förmåga att leda i komplexitet, med fokus på helhet, kvalitet och effektivt resursutnyttjande.

Hammarö Energi AB

Ordförande	Karin Bäckman
Verkställande direktör	Johan Modin
Hammarö kommuns ägande	100%

Verksamhetsbeskrivning

Hammarö Energi AB är ett aktiebolag som ägs av kommunen. Genom miljövänlig och energieffektiv fjärrvärme bor vi alla varmt och skönt. Hammarö Energi AB tar hand om ditt avfall när vi hämtar allt från sopor till glas, plast och papper hemma hos dig. Dessutom bygger Hammarö Energi AB ut infrastrukturen av laddpunkter.

Framtid

Energibranschen i allmänhet och fjärrvärme i synnerhet har under flera år satts under press. Den höga volatiliteten för bränsle- och elpriser skapar finansiell oro och sämre lönsamhet.

Situationen för Hammarö Energi påverkas givetvis av den oro som råder i nuläget. Den största risken ligger i hur biobränslepriset utvecklas vilket påverkar det pris Hammarö Energi betalar till Karlstads Energi för fjärrvärme. Vid en utdragen konflikt i mellanöstern och långvarigt höga energipriser kommer även fjärrvärmeskattebelägg på Hammarö stiga kraftigt. Ett högre elpris kommer dock gynna solcellsparken vilket ökar dess lönsamhet.

Styrelsen har beslutat förlänga avskrivningstiderna vilka tidigare varit mycket offensiva till mer marknadsmässiga. Det medför att rörelseresultaten från och med 2026 blir klart bättre. Räntetäckningsgraden har förbättrats från 1,7 till 2,7 dvs lägre räntekänslighet.

Under 2027 kommer nya källor för fastighetsnära insamling av förpackningar att ställas ut. I slutet av kvartal 4 kommer nya föreskrifter och taxor behöva beslutas. Utgångspunkten är att det inte för någon större ekonomisk konsekvens men väl praktisk. Allt arbete sker i samverkan med 10 Värmländska kommuner vilket medför stora samordningsvinster och ekonomiska fördelar.

Budget 2027 och plan för 2028-2029

Exkl avfall och återvinning	Tkr	2027	Plan 2028	Plan 2029
Intäkter		57 028	59 905	61 960
<u>Kostnader</u>				
Bränsle och energi		-35 183	-37 321	-39 187
Drift, underhåll och administration		-3 475	-3 752	-3 932
Styrelse och personal		-3 507	-3 600	-3 650
Avskrivningar		-5 483	-5 900	-6 450
Finansiella poster		-6 200	-6 300	-6 150
Resultat före skatt		3 679	3 032	2 591
Investeringar		0	0	0

Avfall och återvinning	Tkr	2027	Plan 2028	Plan 2029
Intäkter		28 872	29 000	29 500
Kostnader		-28 864	-28 850	-29 350
Resultat		8	150	150
Investeringar		0	0	0

AB Hammaröbostäder

Ordförande	Thomas Bäckman
Verkställande direktör	Fredrik Berglöf
Hammarö kommuns ägande	100%

Verksamhetsbeskrivning

AB Hammaröbostäder är ett allmännyttigt bostadsbolag som förvaltar knappt 1000 bostäder inom kommunen. Bostäderna består till största delen av hyresrätter men inkluderar också verksamhets- samt affärslokaler. Bolagets långsiktiga målsättningar utgår från bolagets affärsplan. De tre övergripande målen är att Främja hållbar bostadsförsörjning, jobba med Socialt ansvar och inkludering samt säkerställa Ekonomisk hållbarhet och Tillväxt.

Framtid

På många sätt är hyresrätten nationellt sett satt under press nu och framåt;

Vakanser är ett växande problem i många delar landet, bolagens kostnader för drift och byggarbeten ökar väsentligt snabbare än hyresutvecklingen och räntekostnaderna är volatila vilket skapar finansiell oro.

Situationen för Hammaröbostäder påverkas givetvis av den oro som råder i nuläget men på flera sätt så avviker bolagets vardag jämfört med många andra små, allmännyttiga bolag. Vakanser är än så länge inget problem i kommunen, som uppenbart är en fortsatt väldigt populär boendekommun. Bolagets fastighetsbestånd är i väldigt gott skick och varken energiförbrukning eller underhållsbehov är några stora orosmoln. Det som är den mest påtagliga oron är hög belåning och därmed räntekänsligheten.

Avseende större investeringar framgent kan nämnas ROT-renovering av halva Rölon-området som troligen genomförs med start 2026. Även på området Götetorp närmar sig en större ROT-renovering inom inte allt för många år. C-huset på Gunnarskärgården står fortfarande tomt och en dialog pågår med kommunen kring fastighetens framtid. Ett utredningsarbete pågår också kring en eventuell nyproduktion med seniorbostäder i Skoghall centrum.

Budget 2027 och plan för 2028-2029

Tkr	2027	Plan 2028	Plan 2029
Intäkter	76 030	77 900	79 800
<u>Kostnader</u>			
Personalkostnader	-9 228	-9 228	-9 532
Reparation och underhåll	-6 674	-10 504	-9 525
Övrig drift	-33 262	-34 396	-35 255
Av- och nedskrivningar	-12 475	-12 160	-11 952
Finansiella poster	-11 573	-12 022	-12 646
Resultat före skatt	2 818	-410	890
Investeringar	400	0	0

KB Tärpan

Komplementär	AB Hammaröbostäder
Kommanditdelägarer	Hammarö kommun
Styrelseordförande	Thomas Bäckman
Tillförordnad verkställande direktör	Fredrik Berglöf

Verksamhetsbeskrivning

KB Tärpan 3+4 äger fastigheten Mörmon 33:1 i Skoghall centrum. Fastigheten omfattar 95 hyreslägenheter och 4244 m2 lokaler. Bolaget ägs av AB Hammaröbostäder och Hammarö kommun och förvärvades år 2018.

Framtid

Marknadsläget för bostäderna på fastigheten är fortsatt stabil och inga bestående vakanser finns. Avseende affärs- och verksamhetslokaler i centrum så är det i nuläget inga stora orosmoln men den långsiktiga utvecklingen är att det blir allt svårare att bedriva handel i små stadskärnor likt Skoghall centrum. En utveckling av den fysiska miljön runt centrum är starkt efterfräogat av de handlare som bedriver verksamheter i centrum.

Budget 2027 och plan för 2028-2029

Tkr	2027	Plan 2028	Plan 2029
Intäkter	14 022	14 400	14 700
<u>Kostnader</u>			
Reparation och underhåll	-2 615	-2 483	-2 264
Övrig drift	-5 593	-5 817	-5 936
Av- och nedskrivningar	-1 640	-1 630	-1 630
Finansiella poster	-1 706	-1 770	-1 770
Resultat före skatt	2 468	2 700	3 100
Investeringar	0	0	0

Budget 2027, plan för 2028 och 2029

Nämnd	Budget 2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
Kommunfullmäktige och kommunstyrelse	-71 222		
Räddningstjänst	-11 200		
Servicenämnd, Skattefinansierad verksamhet	-170 215		
Miljö och byggnadsnämnden	-5 875		
Bildningsnämnden	-403 998		
Gymnasiet	-111 654		
Socialnämnden	-358 280		
Hjälpmedelsnämnden	-200		
Valnämnden	0	0	-300
Revision	-1 500		
Överförmyndarnämnden	-2 200		
Totalt verksamheter	-1 136 344	-1 136 344	-1 136 644
Kapitaltjänst från nämnderna exkl VA och Stadsnät	-161 700	-155 300	-146 700
Netto kapitaltjänst, pension, borgensavg	53 000	42 800	33 900
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	-1 245 044	-1 248 844	-1 249 444
Skatteintäkter	1 214 267	1 267 012	1 319 971
Skattesänkning 15 öre (2028)	0	-8 347	-8 695
Generella statsbidrag	189 248	185 108	183 596
Generella statsbidr. undervisningstid, aktivitetskrav	5 696	7 745	7 745
Statsbidrag LSS	16 078	15 982	15 982
Maxtaxa	4 500	4 500	4 500
Fastighetsavgift	46 022	46 022	46 022
Utjämningsutredningen Nätt och jämnt	0	0	-3 388
Finansnetto	-47 000	-49 500	-54 200
Oförutsedda kostnader KS	-1 000	-1 000	-1 000
Kapitaltjänst och fastighetsdrift (kommande)	-18 000	-26 000	-36 000
Friskare personal/kompetensförsörjning	-650	-650	-650
Digitalisering	-3 500	-3 500	-3 500
Budgetreserv	-7 000	-5 000	-5 000
Lönepott 3,3%	-54 000	-86 000	-119 000
Demografi gymnasiet + 2% ökning	-2 800	-4 900	-7 050

	Budget 2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
Vägplan	-1 000	0	0
Placeringar inom Socialförvaltningen	-7 500	-7 500	-7 500
Leasingfordon	-1 500	-1 500	-1 500
Minskade förskoleavdelningar	3 600	7 200	7 200
Tillägg budget 2027*	-28 255	-39 055	-44 055
RESULTAT	62 162	51 773	44 034

Tillägg budget 2027 *	Budget 2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
Övergripande**	-2 280	-2 280	-2 280
Kommunstyrelsen (besparing)	800	800	800
Reform undervisningstid/aktivitetskrav	-8 500	-16 000	-16 000
Service prisökningar	-2 000	-2 000	-2 000
Socialnämnden**	-10 600	-16 100	-21 100
Satsningar**	-3 475	-3 475	-3 475
Engångskostnader**	-2 200	0	0
Summa tillägg	-28 255	-39 055	-44 055

Tillägg budget 2027 specificerat **	Budget 2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
<u>Övergripande</u>			
Effekt VA-bolag	-1 500	-1 500	-1 500
Facklig tid	-280	-280	-280
Arvoden	-500	-500	-500
<u>Socialnämnden</u>	-10 000	-10 000	-10 000
Tvättstugan	-600	-600	-600
SÄBO	0	-5 500	-5 500
LSS gruppbostad	0	0	-5 000
<u>Satsningar</u>			
Arbetskör, vård och omsorg	-1 000	-1 000	-1 000
Föreningsstöd	-400	-400	-400
IOP-avtal	-100	-100	-100
Ökat friskvårdsbidrag	-675	-675	-675
Förstärkning fritidsgård och Mörmoskolan	-1 300	-1 300	-1 300

	Budget 2027 (tkr)	Plan 2028 (tkr)	Plan 2029 (tkr)
<u>Engångskostnader</u>			
Revision (dubbel)	-250		
Platsvarumärke	-150		
Krisberedskap	-1 600		
Sven	-200		

Ordlista

Eget kapital: Skillnaden mellan tillgångar och skulder/avsättningar.

Investering: En investering är ett inköp av en tillgång som är avsedd att användas stadigvarande i kommunen under minst 3 år och som har ett anskaffningsvärde, exklusive moms, som överstiger ett prisbasbelopp.

Likvida medel: Kontanter eller tillgångar som kan omsättas på kort sikt, t.ex. kassa och banktillgångar, postväxlar samt värdepapper.

LASS: Lagen om Assistentersättning

LSS: Insatserna enligt Lagen om Stöd och Service till vissa funktionshindrade utgörs av personlig assistent, ledsagarservice, kontaktperson, avlösning i hemmet, korttidstillsyn, boende med särskild verksamhet samt daglig verksamhet.

Lånekostnader: Ränta och andra kostnader som uppkommer vid upplåning av kapital.

Mnkr: Miljoner kronor

Soliditet: Visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med eget kapital. Soliditeten visar också om det finns beredskap för framtida resultatförsämringar, d v s den långsiktiga betalningsförmågan.

Tkr: Tusen kronor

Årsarbetare: Innebär att de anställdas beräknade arbetstid har räknats om till heltidstjänster.